

Nr 134.

Av herr **Jansson** i Örebro **m. fl.**, om utredning angående en effektiv statlig kvalitetskontroll på saluförda varor.

Under nuvarande utvecklade varuhushållning saluföras en mängd varor, vars kvalitet för den stora massan av konsumenter är svår att bedöma. Detta gäller i första hand om konserverade livsmedel, vilka ofta taga skada av långvarig lagring. Konsumenten har nu ingen möjlighet att göra sig en föreställning om lagringstiden då han köper varan; i många fall kan det inte ens vid tillredningen eller förtäringen av konserver förmärkas om desamma tagit skada genom långvarig lagring, vilket kan medföra risk för konsumentens hälsa. Konserver och överhuvud taget alla förpackade livsmedel borde därför vid tillverkningen datummärkas så att kunden vid inköpet kan avläsa lagringstiden.

Många varor märkas endast med namnet på försäljaren eller grossisten, ej på tillverkaren. Olägenheten av detta framgår väl av exemplet SS-köttkonserver, som förekommo under de tidigare krigsåren. Vid varje uppdagad felaktighet uppstod en tidningsdiskussion grundad på att statens produkter skulle vara av särskilt dålig kvalitet, ehuru, såvitt bekant, samtliga dessa konserver voro framställda vid ej statliga företag ehuru på statligt uppdrag. Enär det måste vara i allmänhetens intresse att känna tillverkaren bör alltid åtminstone dennes namn finnas utsatt på förpackningen. I fråga om exempelvis cyklar är det i köparens intresse att veta om tillverkaren kan antas ha sådan erfarenhet och utrustning att kvaliteten motsvarar priset. Märkningen bör om möjligt gälla alla industrivaror, både dem som tillverkas inom riket och dem som importeras. Den kommer sannolikt automatiskt att befrämja varornas kvalitet.

Vissa tekniska och andra artiklar ha också egenskapen att försämrats eller fördärvas genom långvarig lagring. Tillverkare av ficklampsbatterier datumstämpla nu sina varor medelst en kod, vilken endast de som inneha nyckeln till densamma kunna avläsa, men inte kundkretsen i allmänhet. Producenterna för dylika fabrikationsalster borde åläggas att datumstämpla sina varor på ett sätt som ger förbrukarna besked om lagringstiden och möjlighet att därigenom bilda sig en föreställning om varans kvalitet.

Likaså märkes redan nu bland annat fotografisk film med rekommenderad sista förbrukningsdatum. Denna märkning är i exemplifierat fall den för konsumenten mest praktiska och bör bibehållas för vissa varuslag, men bör kompletteras med antingen tillverkningsdatum eller uppgift på det tids-

mått som ligger mellan tillverkningsdatum och angivet sista förbrukningsdatum.

Den kemisk-tekniska industrien tillverkar och saluför en mängd preparat och dylika varor med — i förhållande till salupriset — mycket ringa tillverkningskostnader. Ofta finnes möjlighet att i annan form köpa motsvarande preparat för betydligt billigare priser. Genom statlig kontroll borde salupriserna bringas i rimlig proportion med tillverkningskostnaderna.

Eftersom många preparat som säljas till varierande priser ha i huvudsak samma innehåll, har allmänheten oftast mycket svårt att objektivt bedöma preparatens inbördes värde, exempelvis tandkräm och tvättmedel, så mycket mer som bedömningen lätt influeras av en överdriven reklam, vars inverkan i de flesta fall endast är varufördyrande. Dylika preparat böra därför förses med deklaration av innehållet så som gäller för apoteksvaror. Dock bör i deklarationen angivas inom parentes allmänt använda benämningar på svenska för ingående substanser, i den mån sådana benämningar finnas, såsom krita för kalciumkarbonat, soda för natriumkarbonat och sand för exempelvis kiseldioxid. Detta motiveras av att allmänheten ej skall till högre pris behöva köpa märkesvaror, vilkas huvudsakliga innehåll betydligt billigare kan erhållas i lös vikt. För en fackman, exempelvis en kemist i en konkurrerande firma, är det i allmänhet ingen större svårighet att genom analys fastslå sammansättningen, varjämte i många fall fabrikanter har patentskydd på preparatet, varför han ej behöver lida skada av sammansättningens offentlighöjande. I vissa fall, exempelvis kosmetiska preparat samt drycker, bör medges att lukt- och smakämnen endast anges som sammanfattande benämningar. Här föreligger verkligen ett fall, då tillverkningshemligheten bör hemlighållas, enär detta är fabrikanterens enda skydd och ett offentlighöjande ej är av betydelse för allmänheten.

Ännu ett fall där sammansättningen är av stort intresse för köparen är beträffande textilvaror. Proportionen mellan cellulul, långfibrig ull och yllelump är av betydelse både för hållbarheten hos ett tyg och för den tvättmetod som skall användas. Är en artikel ex. av ren bomull eller helylle är detta nu ofta tydligt angivet, men ej i motsatt fall, även om muntlig uppgift brukar kunna erhållas.

I marknaden saluföras en mängd varor av mycket olika kvalitet som dock till utseendet kunna förefalla ganska likvärdiga. Härvid har konsumenten i regel endast priset att rätta sig efter vid bedömningen av varan, och detta kan inte vara en tillfredsställande värdeämätare. För närvarande fabriceras en mängd varor med tydlig avsikt att genom dålig kvalitet förkorta förbrukningstiden för att därigenom åstadkomma massomsättning med ökade fabrikations- och affärsvinster. Detta är en dålig ekonomi för allmänheten och borde i görligaste mån förhindras genom en effektiv kvalitetskontroll

med statlig auktoritet. En sådan skulle säkerligen gagna såväl allmänheten som de lojala affärsmännen.

I anslutning till vad vi sålunda anfört föreslå vi att riksdagen måtte besluta,

att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning för genomförandet av en effektiv statlig kvalitetskontroll omfattande inom landet tillverkade samt också från utlandet importerade och på den svenska marknaden saluförda varor.

Stockholm i januari 1946

Erik Jansson. S. Rönn-Christiansson. Helmer Holmberg.

Gerda Linderot. Axel Nordström.
